

با یاد او

سری دهم تمرین‌های پیشنهادی ریاضی عمومی یک (اعداد مختلط و مبحث سری‌ها)

مسئله ۱. تمرینات ۱ تا ۴ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: در هر کدام از موارد زیر، برای عدد مختلط z داده شده، قسمت حقیقی و قسمت موهومی z ، یعنی به ترتیب $\text{Re}(z)$ و $\text{Im}(z)$ را بیابید و موقعیت آنها را در صفحه اعداد مختلط (به عنوان یک بردار) ترسیم کنید.

$$\text{آ) } z = -5 + 2i \quad \text{ج) } z = -\pi i$$

$$\text{ب) } z = 4 - i \quad \text{د) } z = -6$$

مسئله ۲. تمرینات ۵ تا ۱۵ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: در هر کدام از موارد زیر، برای عدد مختلط z داده شده، قدرمطلق (طول) z ، یعنی $r = |z|$ ، و آرگومان (آوند) اصلی z ، یعنی $\theta = \text{Arg}(z)$ ، را بیابید. همچنین این z ها را بر حسب r و θ نمایش دهید. (توجه کنید که آرگومان اصلی آن زاویه‌ای است که متعلق به بازه $[-\pi, +\pi]$ باشد.)

$$\text{آ) } z = -1 + i \quad \text{ز) } z = -3 - 4i$$

$$\text{ب) } z = -2 \quad \text{ح) } z = 3 - 4i$$

$$\text{ج) } z = 3i \quad \text{ط) } z = \sqrt{3} - i$$

$$\text{د) } z = -5i$$

$$\text{ه) } z = 1 + 2i \quad \text{ی) } z = -\sqrt{3} - 3i$$

$$\text{و) } z = -2 + i \quad \text{ک) } z = 3 \cos \frac{4\pi}{5} + 3i \sin \frac{4\pi}{5}$$

مسئله ۳. تمرین ۱۶ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: اگر $\text{Arg}(z) = \frac{3\pi}{4}$ و $\text{Arg}(w) = \frac{\pi}{4}$ باشند، $\text{Arg}(zw)$ را بیابید.

مسئله ۴. تمرین ۱۷ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: اگر $\text{Arg}(z) = -\frac{5\pi}{6}$ و $\text{Arg}(w) = \frac{\pi}{4}$ باشند، $\text{Arg}\left(\frac{z}{w}\right)$ را بیابید.

مسئله ۵. تمرینات ۱۸ تا ۲۳ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: در هر کدام از موارد زیر که قدرمطلق (طول) و آرگومان (آوند) عدد مختلط z داده شده است، آنها را به فرم $z = x + iy$ نمایش دهید.

$$|z| = \pi, \quad \arg(z) = \frac{\pi}{6} \quad (\text{د}) \qquad |z| = 2, \quad \arg(z) = \pi \quad (\text{آ})$$

$$|z| = 0, \quad \arg(z) = 1 \quad (\text{ه}) \qquad |z| = 5, \quad \arg(z) = \tan^{-1} \frac{3}{4} \quad (\text{ب})$$

$$|z| = \frac{1}{4}, \quad \arg(z) = -\frac{\pi}{3} \quad (\text{و}) \qquad |z| = 1, \quad \arg(z) = \frac{3\pi}{4} \quad (\text{ج})$$

مسئله ۶. تمرینات ۲۴ تا ۲۷ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: مزدوج مختلط هر کدام از اعداد مختلط داده شده را محاسبه کنید.

$$4i \quad (\text{ج}) \qquad 5 + 3i \quad (\text{آ})$$

$$2 - i \quad (\text{د}) \qquad -3 - 5i \quad (\text{ب})$$

مسئله ۷. تمرینات ۳۴ تا ۴۳ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: اعداد زیر را ساده کنید.

$$(2 + i)^3 \quad (\text{و}) \qquad (2 + 5i) + (3 - i) \quad (\text{آ})$$

$$\frac{2 - i}{2 + i} \quad (\text{ز}) \qquad i - (3 - 2i) + (7 - 3i) \quad (\text{ب})$$

$$\frac{1 + 3i}{2 - i} \quad (\text{ح}) \qquad (4 + i)(4 - i) \quad (\text{ج})$$

$$\frac{1 + i}{i(2 + 3i)} \quad (\text{ط}) \qquad (1 + i)(2 - 3i) \quad (\text{د})$$

$$\frac{(1 + 2i)(2 - 3i)}{(2 - i)(3 + 2i)} \quad (\text{ی}) \qquad (a + bi)(\overline{2a - bi}) \quad (\text{ه})$$

مسئله ۸. تمرین ۴۶ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: نمایش قطبی (یعنی نمایش بر حسب r و θ) اعداد مختلط $z = 3 + i\sqrt{3}$ و $w = -1 + i\sqrt{3}$ را بنویسید. به کمک آنها، اعداد zw و $\frac{z}{w}$ را محاسبه (ساده) کنید.

مسئله ۹. تمرین ۵۱ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: ریشه‌های سوم عدد مختلط -1 را محاسبه کنید.

مسئله ۱۰. تمرین ۵۲ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: ریشه‌های سوم عدد مختلط $-8i$ را محاسبه کنید.

مسئله ۱۱. تمرین ۵۳ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: ریشه‌های سوم عدد مختلط $1 + i$ را محاسبه کنید.

مسئله ۱۲. تمرین ۵۴ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: ریشه‌های چهارم عدد مختلط 4 را محاسبه کنید.

مسئله ۱۳. تمرین ۵۵ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: تمام جواب‌های مختلط معادله $z^4 + 1 - i\sqrt{3} = 0$ را بیابید.

مسئله ۱۴. تمرین ۵۶ مسائل بخش پیوست یک کتاب آدامز: تمام جواب‌های معادله $z^5 + a^5 = 0$ را که در آن a یک عدد حقیقی مثبت است، بیابید.

مسئله ۱۵. تمام جواب‌های معادله $z^5 + (z+1)^5 = 0$ را بیابید.

مسئله ۱۶. عدد $\frac{1-i}{(\sqrt{3}+i)^4}$ را ساده کنید.

مسئله ۱۷. عدد $\sqrt{1+\sqrt{i}}$ را به فرم $a+ib$ نمایش دهید.

مسئله ۱۸. فرض کنید z و w دو عدد مختلط باشند که یا $|z|=1$ و یا $|w|=1$. اگر $|z| \neq 1$ ، ثابت کنید

$$\left| \frac{z-w}{1-\bar{z}w} \right| = 1.$$

مسئله ۱۹. چرا روی مجموعه اعداد مختلط رابطه ترتیبی که با خواص جبری آن در ارتباط باشد، نمی‌توان قرار داد؟

مسئله ۲۰. برای هر عدد مختلط غیر صفر z ، نشان دهید $z^{\frac{1}{n}}$ دقیقاً n عضو دارد. آن‌ها را به صورت صریح پیدا کنید. مکان هندسی آن‌ها چگونه است؟

مسئله ۲۱. توضیح دهید چرا تناقض‌نمای زیر رخ می‌دهد؟

$$-1 = i^2 = i \cdot i = \sqrt{-1} \cdot \sqrt{-1} = \sqrt{(-1)(-1)} = \sqrt{1} = 1.$$

مسئله ۲۲. به کمک اعداد مختلط، درستی تجزیه $x^4 + 1 = (x^2 + \sqrt{2}x + 1)(x^2 - \sqrt{2}x + 1)$ را نشان دهید.

مسئله ۲۳. نشان دهید اگر z_1, z_2 و z_3 سه عدد مختلط باشند و $|z_3| \neq |z_4|$ ، آن‌گاه

$$\frac{||z_1| - |z_2||}{|z_3| + |z_4|} \leq \left| \frac{z_1 + z_2}{z_3 + z_4} \right| \leq \frac{|z_1| + |z_2|}{||z_3| - |z_4||}.$$

مسئله ۲۴. نشان دهید سه عدد مختلط z_1 ، z_2 و z_3 رأس‌های یک مثلث متساوی‌الاضلاع است اگر و فقط اگر

$$z_1^2 + z_2^2 + z_3^2 = z_1 z_2 + z_1 z_3 + z_2 z_3.$$

مسئله ۲۵. تمرینات ۱ تا ۱۸ مسائل بخش دوم فصل ۹ کتاب آدامز: در هر کدام از موارد زیر، در صورت همگرایی،

مجموع سری را بیابید و یا در غیر این صورت واگرا بودن آنها (احتمالا واگرا به مثبت یا منفی بینهایت) را تحقیق کنید. دقت کنید تمرینات شماره‌های ۱۱ تا ۱۴، سری‌های تلسکوپی هستند.

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{9} + \frac{1}{27} + \dots = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{3^n} \quad (1)$$

$$3 - \frac{3}{4} + \frac{3}{16} - \frac{3}{64} + \dots = \sum_{n=1}^{\infty} 3 \left(-\frac{1}{4}\right)^{n-1} \quad (2)$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} \frac{1}{(2 + \pi)^{2n}} \quad (3)$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} \frac{5}{10 \cdot 3^n} \quad (4)$$

$$\sum_{n=2}^{\infty} \frac{(-5)^n}{8^{2n}} \quad (5)$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} \frac{1}{e^n} \quad (6)$$

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{2^{k+3}}{e^{k-3}} \quad (7)$$

$$\sum_{j=1}^{\infty} \pi^{j/2} \cos(j\pi) \quad (8)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{3 + 2^n}{2^{n+2}} \quad (9)$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} \frac{3 + 2^n}{3^{n+2}} \quad (10)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n(n+2)} = \frac{1}{1 \times 3} + \frac{1}{2 \times 4} + \frac{1}{3 \times 5} + \dots \quad (11)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{(2n-1)(2n+1)} = \frac{1}{1 \times 3} + \frac{1}{3 \times 5} + \frac{1}{5 \times 7} + \dots \quad (12)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{(3n-2)(3n+1)} = \frac{1}{1 \times 4} + \frac{1}{4 \times 7} + \frac{1}{7 \times 10} + \dots \quad (13)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n(n+1)(n+2)} = \frac{1}{1 \times 2 \times 3} + \frac{1}{2 \times 3 \times 4} + \frac{1}{3 \times 4 \times 5} + \dots \quad (14)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{2n-1} \quad (15)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n}{n+2} \quad (16)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} n^{-1/2} \quad (17)$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{2}{n+1} \quad (18)$$

مسئله ۲۶. تمرین ۲۰ مسائل بخش دوم فصل ۹ کتاب آدامز: مقدار سری زیر را بیابید.

$$\frac{1}{1} + \frac{1}{1+2} + \frac{1}{1+2+3} + \frac{1}{1+2+3+4} + \dots$$

مسئله ۲۷. نشان دهید سری $\sum_{n=2}^{\infty} \frac{1}{n^2-1}$ همگرا است. مقدار همگرایی را نیز بدست آورید.

مسئله ۲۸. اگر سری $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ همگرا و دنباله $\{a_n\}_{n=1}^{\infty}$ از اعداد صحیح تشکیل شده باشد، نشان دهید از یک اندیسی به بعد دنباله a_n متحد صفر است.

مسئله ۲۹. (آ) نشان دهید برای هر $0 < x < \pi$ داریم

$$\cot^2 x < \frac{1}{x^2} < 1 + \cot^2 x.$$

(ب) با برابر قرار دادن قسمت موهومی دو طرف تساوی

$$\frac{\cos(mx) + i \sin(mx)}{\sin^m x} = (\cot x + i)^m$$

نشان دهید $t_k = \cot^2\left(\frac{k\pi}{2m+1}\right)$ ها برای $1 \leq k \leq m$ ، ریشه‌های چندجمله‌ای

$$p_m(t) = \binom{2m+1}{1} t^m - \binom{2m+1}{3} t^{m-1} + \dots + (-1)^m \binom{2m+1}{2m+1},$$

می‌باشند و نتیجه بگیرید

$$\sum_{k=1}^m \cot^2\left(\frac{k\pi}{2m+1}\right) = \frac{2m(2m-1)}{6}.$$

(ج) به کمک دو قسمت قبل، تخمین زیر را به دست آورید

$$\frac{m(2m-1)\pi^2}{3(2m+1)^2} < \sum_{k=1}^m \frac{1}{k^2} < \frac{2m(m+1)\pi^2}{3(2m+1)^2},$$

و نتیجه بگیرید

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2} = \frac{\pi^2}{6}.$$

مسئله ۳۰. تمرینات ۱ تا ۲۶ مسائل بخش سوم فصل ۹ کتاب آدامز: همگرایی یا واگرایی سری‌های زیر را تحقیق کنید.

(ح) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\ln(3n)}$

(آ) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2+1}$

(ط) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\pi^n - n^\pi}$

(ب) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n}{n^4-2}$

(ی) $\sum_{n=0}^{\infty} \frac{1+n}{2+n}$

(ج) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^2+1}{n^3+1}$

(ک) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1+n^{4/3}}{2+n^{5/3}}$

(د) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sqrt{n}}{n^2+n+1}$

(ل) $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^2}{1+n\sqrt{n}}$

(و) $\sum_{n=1}^{\infty} \left| \sin \frac{1}{n^2} \right|$

(م) $\sum_{n=3}^{\infty} \frac{1}{n \ln n \sqrt{\ln \ln n}}$

(ز) $\sum_{n=8}^{\infty} \frac{1}{\pi^n + 5}$

(ن) $\sum_{n=2}^{\infty} \frac{1}{n \ln n (\ln \ln n)^2}$

(ح) $\sum_{n=2}^{\infty} \frac{1}{(\ln n)^3}$

$$\begin{array}{ll}
\sum_{n=2}^{\infty} \frac{\sqrt{n}}{3^n \ln n} \quad (\text{ش}) & \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1 - (-1)^n}{n^4} \quad (\text{س}) \\
\sum_{n=0}^{\infty} \frac{n^{100} 2^n}{\sqrt{n!}} \quad (\text{ت}) & \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1 + (-1)^n}{\sqrt{n}} \quad (\text{ع}) \\
\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(2n)!}{(n!)^3} \quad (\text{ث}) & \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{2^n(n+1)} \quad (\text{ف}) \\
\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1+n!}{(1+n)!} \quad (\text{خ}) & \sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^4}{n!} \quad (\text{ص}) \\
\sum_{n=4}^{\infty} \frac{2^n}{3^n - n^3} \quad (\text{ذ}) & \sum_{n=1}^{\infty} \frac{n!}{n^2 e^n} \quad (\text{ق}) \\
\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^n}{\pi^n n!} \quad (\text{ض}) & \sum_{n=1}^{\infty} \frac{(2n)! 6^n}{(3n)!} \quad (\text{ر})
\end{array}$$

مسئله ۳۱. تمرینات ۳۱ تا ۳۴ مسائل بخش سوم فصل ۹ کتاب آدامز: در سری‌های زیر که با جملات مثبت هستند، بهترین کران بالایی که برای خطای $s - s_n$ می‌توانید بیابید را مشخص کنید. توجه کنید که s_n مجموع جزئی n جمله اول سری و s مقدار همگرایی سری می‌باشد. همچنین مشخص کنید در هر کدام از سری‌های زیر، چه تعداد از جملات سری را باید بنویسیم تا مطمئن شویم که خطا کمتر از 0.001 است.

$$\begin{array}{ll}
\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{2^k k!} \quad (\text{ا}) & \sum_{n=0}^{\infty} \frac{2^n}{(2n)!} \quad (\text{ج}) \\
\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{(2n-1)!} \quad (\text{ب}) & \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^n} \quad (\text{د})
\end{array}$$

مسئله ۳۲. تمرین ۳۵ مسائل بخش سوم فصل ۹ کتاب آدامز: به کمک آزمون انتگرال، نشان دهید سری $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{1+n^2}$ همگرا است. همچنین نشان دهید مقدار همگرایی سری کمتر از $\frac{\pi}{4}$ است.

مسئله ۳۳. تمرین ۳۹ مسائل بخش سوم فصل ۹ کتاب آدامز: به کمک آزمون ریشه، نشان دهید سری زیر همگرا است.

$$\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{n}{n+1} \right)^{n^2}$$

مسئله ۳۴. تمرین ۴۰ مسائل بخش سوم فصل ۹ کتاب آدامز: به کمک آزمون نسبت، نشان دهید سری زیر همگرا است.

$$\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{n}{n+1}\right)^{n^2}.$$

مسئله ۳۵. تمرین ۴۲ مسائل بخش سوم فصل ۹ کتاب آدامز: نشان دهید سری $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(2n)!}{2^{2n}(n!)^2}$ واگرا است. (راهنمایی:

$$\text{نشان دهید } \frac{(2n)!}{2^{2n}(n!)^2} \geq \frac{1}{2n}$$

مسئله ۳۶. نشان دهید اگر سری های $\sum_{n=1}^{\infty} |a_n|$ و $\sum_{n=1}^{\infty} |b_n|$ همگرا باشند، سری $\sum_{n=1}^{\infty} |a_n b_n|$ نیز همگرا است.

مسئله ۳۷. نشان دهید اگر $a_n \geq 0$ و سری $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ همگرا، آنگاه سری $\sum_{n=1}^{\infty} \sin a_n$ نیز همگرا است.

مسئله ۳۸. نشان دهید سری $\sum_{n=1}^{\infty} \left(\left(1 + \frac{1}{n^2}\right)^n - 1 \right)$ واگرا است.

مسئله ۳۹. نشان دهید سری $\sum_{n=1}^{\infty} \left(\sqrt{n^4 + 2n + 1} - \sqrt{n^4 + 2n} \right)$ همگرا است.

مسئله ۴۰. نشان دهید اگر سری $\sum_{n=1}^{\infty} |a_n|$ همگرا باشد، سری $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{|a_n|}{n^2}$ نیز همگرا است.

مسئله ۴۱. فرض کنید $\{x_n\}_{n=1}^{\infty}$ یک دنباله با جملات نامنفی و $\sum_{n=1}^{\infty} x_n < +\infty$. نشان دهید برای $p > \frac{1}{2}$ سری

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sqrt{x_n}}{n^p}$$

(راهنمایی: از نامساوی $2|ab| \leq a^2 + b^2$ استفاده کنید.)

مسئله ۴۲. نشان دهید سری $\sum_{n=2}^{\infty} \frac{1}{n \ln \left(1 - \frac{1}{n}\right)}$ واگرا است.

مسئله ۴۳. نشان دهید سری $\sum_{n=1}^{\infty} \sqrt{\frac{4n^2 + 81}{3n^5 - 1}}$ همگرا است.